

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 36. De Religiosis domibus, ut Episcopo sint subjectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

potest Metropolitana seu Archiepiscopus, eoque negligente Episcopus, in cuius diocesi sunt monasteria, tamquam Sedis Apostolicae delegati, Concil. Trident. d. 6. 8. Zerola p. 2. *V. Monasteria § 2.*

TITULUS XXXVI.

De Religiosis Domibus, ut Episcopo sint subiectæ.

§ I.

Domus Religiosa quæ dicantur.

1. Hospitalium nomine qua veniant.
2. Monasteria, ut & Ecclesia omnes, subiectæ Episcopo loci.
3. Item Hospitalia omnia.
4. Dummodo exempta non sint.
5. Quæ tamen visitari ab Episcopo possunt.

DE Monachis ac Religiosis duo expeditur, nempe de ingressu ac professione, deq; statu, id est, regulis & institutis vitæ monasticæ ac religiosæ. Sequitur tertium de rebus, id est, de domibus & monasteriis, aliisque religiosis ac piis locis, Cujusmodi sunt Hospitalia, quæ pietati exercendæ ex professo dedicata sunt, & plerumque Ecclesiis coherent, *2. 2. hoc tit. & eod. in 6.* Dicuntur ab hospitibus pie excipiendis & tractandis, proque eorum varietate varia fortuantur nomina. Alia enim sunt Xenodochia, quibus peregrini, alia Orphanotopia, quibus orphani; alia Geronto-comila, quibus senes; alia Brephotrophia, quibus egenium infantes; alia Nosocomia, quibus ægroti excipiuntur; alia denique Prochotrophia, in quibus pauperes aluntur, alia aliis atque aliis nominibus appellantur, de quibus in *can. in qualibet xxxii q. 8. l. illud 17. l. Sancimus 18. Cod. De sacros. Ecclesiis & plenius apud Tholosan. Synag. juris universi l. 1. cap. 28.*

2. De his autem omnibus quæ situm fuit, quibus nam subijciantur? Et in primis dicendum, monasteria, sicut Ecclesias omnes, subijci Episcopo loci, in quo sita sunt, *c. 1. 3. 7. & ult. h. c. can. Quidam, cum seq. can. Monasteria xviij.*

q. 2. l. can. Omnes basilica xvi. q. 2. Qui etiam quoad hoc de jure communi habet fundatam intentionem suam, *d. c. 7. h. c.* etiam si alterius loci aut diocesis monasteriis atque Ecclesiis sint unita quia per unionem nihil ceperit Episcopo loci in quo situm est monasterium, *c. h. c.*

3. Idem dicendum de Hospitalibus, & aliis piis locis auctoritate Episcopi erectis, *d. c. 3. c. 4. & aliis h. c.* Ita ut ad Episcopum loci, in quo sita sunt, spectet providere, ne talia loca ad alios usus, quam ad quos fidelium largitate & auctoritate Episcopi destinata sunt, convertantur, ut res eorum dissipentur, neve in beneficium cuiquam (æculari Clerico concedantur, nisi forte vel in eorum fundatione aliter constitutum fuerit, vel per electionem de Rectore hujusmodi loci sit providendum) sed ut gubernatio eorumdem committatur viris providis ac boni testimonii, qui instar tutorum & curatorum iuramentum præstent, repertorium sive inventarium bonorum faciant, atque Ordinariis, vel aliis, quibus hujusmodi loca (sub sunt, vel ab his deputandis quotannis administrationis suæ rationem reddant, *Clement. Quia contingit. 2. h. c.* ubi plenius de hujusmodi locorum administratione, & in Analyti D. Steph. Weymssii ad d. *Clement. Conc. Trid. Sess. 7. c. 15. De reformat. Sess. 22. c. 8. & 9. Sess. 25. c. 8. De reformat. Choppin. De Prælatia sacra l. 3. tit. 5. n. 2.* ubi late tradit ejusmodi piorum locorum curam jam olim quoque spectasse ad Episcopum, ut proinde Conc. Trid. non aded quidquam novi quoad hoc statuisse videatur.

4. Et hæc quidem procedunt, dummodo talia pia loca non probentur exempta, vel privilegio, vel præscriptione XL. annorum, *c. Cum dilectum 2. h. c. c. Cum olim 8. & seq. sup. De præscript.* Sic tamen, ut si privilegia exempta sint, privilegium hujusmodi, tanquam juxta communi derogans, ac proinde sit de accipiendum, *c. ult. in fine De filiis presbyterorum in 6.* non producat utraque loca ipsa, & jura sua Episcopis in violata serventur, *Porro 7. c. Petiitis 20. inf. De privilegio.* Et ideo si Parochiæ vel Capellæ alicui monasterio exempto subiectæ sint, non tamen ideo & ipse exemptus censeri debent, *c. 1. h. c. cap. Exoverit. inf. De privilegio, nisi & in his quoque legitima præscriptione aut privilegio derogatum sit jurius Episcopalis, d. c. Quæ olim.*

5. Ut autem hujusmodi loca probentur exemptione jurisdictione Ordinarii, poterit nihilominus Ordinarius auctoritate Apostolica visitare & reformare, si reformatione aliqua opus fuerit: ita tamen ut per hoc nullum exemptionibus seu privilegiis, quoad alia, præjudicium generetur. *Clement. 2. in prim.*

Prædicta etiam non habent locum in Hospitalibus militarium Ordinum, aut Religiosorum, *Clement. 2. §. Præmissa.* Et si quæ sint Hospitalia, in quibus confueverint ab antiquo exerceri spiritualia & exhiberi Sacramenta pauperibus, ea consuetudo servanda est. *Clement. in fine.*

§. II.

De visitatione Domuum Religiosarum & locorum piorum, à laicis regi solitorum.

1. Hospitalia à laico regi solita etiam à laicis visitari possunt.
2. Hospitalia, superstita fundatore, non subsunt Ordinario.
3. Post mortem tamen visitari ab eo possunt.
4. V. & Confraternitates qualibet.
5. Plura triennium non committenda uni administrationi Hospitalium.
6. Ex Concord. Brabant. visitatio Hospitalium est mixti fori.

Alterum circa decretum Concil. Trident. quoad propositam materiam, observandum est, quòd, licet tribuat Concilium Episcopis facultatem visitandi Hospitalia & alia pia loca; non tamen prohibeat, quin etiam Judices seculares eadem visitare possint, si hoc eis aliis legitime concessum sit. Insuper Episcopum non habere potestatem visitandi Hospitalia & Confraternitates, quæ à laicis reguntur, nisi in casibus à Jure communi permissis.

2. Et ideo hæc potestas non extenditur ad Hospitalia, & alia similia loca, absque auctoritate Episcopi erecta, superstita fundatore, cum non dicantur proprie loca religiosa, sed sub hunc modum dispositioni ipsius fundatoris; ita ut ab eodem destrui, & de illis pro arbitrio suo, præter & de aliis bonis, disponere valeat. *Gloss. in cap. in Ecclesiasticis 2111. qu. 2. Sylvester V. Hospitalia Zerola p. 1. V. Hospitalia §. 1. Piasce. p. 2. cap. 3. art. 5. num. 2.*

3. Quamquam Episcopus talia post mortem fundatoris visitare possit, ad hoc, ut videat, an &

quo modo satisfiat ordinationi defuncti: audire item, inspicere atque examinare computus & administrationem Rectorum ac procuratorum: idque, ut tradit Zerola *d. loco §. 2. & 3.* virtute decreti, Conc. Trid. *sess. 22. c. 9.* ubi statuitur, ut administratores, tam Ecclesiastici, quam laici, fabricæ cujusvis Hospitalis Confraternitatis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario, nisi secus sit cautum in fundatione, cui non derogavit Concilium. Ideoque si in fundatione cautum sit, ne Episcopus se visitationi vel rationibus immisceat, id servandum erit, Zerola *d. loco §. 3.*

Nec obstat quòd non sint loca religiosa: quia ad hoc, ut visitari possint, sufficit, quòd sint loca pia. Non obstat quoque, quòd *d. c. 9.* tollat privilegia, statuta & consuetudines quasque, in contrarium: quia non tollit fundationem.

4. Verum quòd ad Confraternitates laicorum, siue regendas siue visitandas attinet, exstat insignis Constitutio Clementis VII. *24. Decemb. 1604.* quam refert Piasce. *d. loco n. 8.* per quam, ut summarie dicam, statuit, ne ullæ ejusmodi Confraternitates erigantur, nisi de assensu Ordinarii loci: ut Constitutum statuta ab eodem Ordinario examinentur, approbentur, & corrigantur: ut indulgentias concedendas prius cognoscant & promulgandas decernant: ut elemosinas & collectas non nisi arbitrio ejusdem in pios usus Confratres erogent: ut Confessarii Confraternitatis ab Ordinario approbentur, qui nec à casibus reservatis absolvere possint.

5. Insuper ad hoc quoque sedulo advigilare & providere Episcopus debet, ne hospitalium & aliorum limilium locorum, administratio seu gubernatio ipsi & eidem ultra triennium committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiat, Conc. Trid. *sess. 25. cap. 8.*

6. Sed nec illud hic prætereundum est, quòd refert Zypæus *hoc tit. in princip.* ex Concordatis Brabantiae, §. *si Magistri fabricarum*, contineri iuxta hanc distinctionem, ut si Rectores Hospitalium & Fabricarum sint laici, & à laicis institui soleant, correctio & destitutio, & rationum exactio, præsertim tamen Curato, à laicis fiat: & si negligentes fuerint, pro illa vice Episcopus in omnibus suppleat: si autem Ecclesiastici sint, aut laici ab

Eccle-

Ecclesiasticis instituti, omnia faciat Episcopus. Quamquam dici possit etiam priori casu, saltem post Concil. Trident. Sess. 22. c. 9. ubi Episcopo discretæ auctoritatem facit exigendi rationes ab administratoribus, tam Ecclesiasticis quam laicis, quorumcumque piorum locorum, Episcopum ejusve delegatum suam quoque auctoritatem posse interponere. Quod & in Belgio est receptum. Imo Sereniss. Principes nostri in edicto pro felici exitu & executione Conc. Mechlin. anno 1607. majorem etiam potestatem Episcopis & ab eis deputatis concesserunt. Sed hoc interest, quod dum proceditur juxta concordata, Episcopi jure suo nitantur; dum ex edicto, tanquam Principis delegati, veluti ex ejus commissione: quodque si a decretis appelleretur, ad laicos causa devolvatur; illo autem casu ad superiores Episcopi, juxta jus commune. Dicitis verò concordatis non videri derogatum per illud edictum docet Zyp. *ibid.* ea ratione, quod generi per speciem non vice versa derogatur.

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum & aliorum Religiosorum.

1. Capella, & Capellania, unde nomen habeant.
2. Distinguis vulgò Capellaniam & Capellam.
3. Capella habens populum, cum cura animarum, à seculari regi debet.
4. Alias duo tresve Monachi Capellis præficiendi.
5. Novam Religionem quis propria auctoritate confirmare non potest.

Non semper Monachi omnes habitant in Monasteriis, sed quidam ex iis sæpè ad Capellas ac Prioratus mittuntur, dependentes ab ipsis Monasteriis, quæ sunt domus principales Religiosorum.

1. Capella non una est etymologica ratio seu

deductio, de qua Tholosanus *Syntagma loria Univerſi lib. 15. num. 29. Azor. 2. Moral. Institut. l. 3. cap. 8.* Verius videtur nomen esse Gallicum, dicitur à simplici tecto, quo Reges Francorum, exstitis à Normannis ac Solavis sacris ædibus, Oratoria compellit lateribus undique patentibus & patulis tegebant: nam rectum Gallis simpliciter *Chapelle* dicitur; indeque alia nomina formata sunt. Et quia ejusmodi tectum fieri solebat ex pellibus caprarum, inde Capellam à caprinis pellibus dici quidam volunt. *Gloſ. in can. Concedimus de consecrat. distinct. 1. & Sacerdotes, qui in hujusmodi oratorii seu tentorii præfecti erant, Capellani dicti sunt.* Factumque, ut jure Canonico Capellæ nomine significetur aliquando Altare, in aliqua sacra æde constructum, *can. Quæſitum can. Altars 1. qu. 3.* aliquando Oratorium, seu sacra ædícula à templo sejuncta; interdum etiam Oratorium, extra templum quidem positum, sed eidem templo annexum & adhærens; subinde etiam locus sacer in templo, ferreis aut ligneis cancellis clausus, unum vel plura altaria continens.

2. Cæterum Practici Romani Capellam à Capellania distinguunt, ut Capella sit corpus, & Ecclesia per se, Capellania verò dicatur altare, in aliqua Ecclesia existens, teste Rebuffo *in Praxi benef. Tit. Saculari benef. quoduplex n. 14.* Et ita Capella hic sumitur, pro Ecclesia scilicet minori, existente per se & seorsim ab Ecclesia majori vel Monasterio.

3. Capella itaque hoc modo sumpta vel habet populum aliquem, subditum, & curam animarum, vel non habet. Si habet, & spectat ad Manasterium, non potest regi à Monachis, sed in ea Episcopus Capellanum sæcularem, qui populum regat, consilio Monachorum instituet: ita ut solius Episcopi arbitrio tam ordinatio ejus, quam depositio, & totius vitæ pendeat conversatio, *s. i. hoc tit.*

4. Sed & ad curam spectat Episcopi, ut Abbates vel aliorum Religiosorum Prælati in hujusmodi Capellis vel Prioratibus singulos Monachos aut Religiosos non constituunt, qui soli in iis commoventur, sed tres, vel saltem duos. Nec proderit Prælato rescipitum, si quod habeat à summo Pont. quod singulos imponere valeat, fortè ob paupertatem Capellæ aut Prioratus, nisi rescipitum